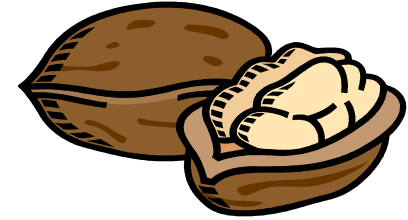

Környezeti hatásvizsgálat

2018

Összeállította: Radnai Anikó

Kezdetek

Szándék: valamely emberi beavatkozás következtében a környezetet érő hatások feltárásának és figyelembe vételének szabályozása

- **National Environmental Policy Act, USA 1969**
- **EGK környezeti hatásvizsgálati irányelv, 1985**
- **OKTT határozat a Bős-Nagymaros Vízlépcsőrendszerről, 1983**

„7. A GNV tervezésével kapcsolatos tapasztalatok alapján általános érvénnyel elő kell írni, hogy a környezeti hatásvizsgálatokat – a döntés-előkészítés szerves részeként – a jövőben minden jelentős beruházás tervezésével egyidejűleg kell végezni.”

Közös célok, alapelvek, jellemzők

- A környezeti ártalmak megelőzése
- A környezetet rendszerként kell vizsgálni
kölcsonhatások vannak, a környezeti közegek "csak"
közvetítenek
- A hatásvizsgálat minél korábbi kezdése
- Az eljárásban széles körű részvétel
érintett környezetvédelmi hatóságok, nyilvánosság
- A környezeti hatások figyelembe vétele a
döntésben

Eltérő megközelítések a környezet fogalma

- **E(G)K irányelv (1985,1997)**

Nincs közvetlen meghatározás, azokat a tényezőket sorolják fel, amelyekre egy projekt hatással lehet:

- emberek, flóra és fauna
- talaj, víz, levegő, éghajlat és táj
- anyagi javak és kulturális örökség
- az előző tényezők közti kölcsönhatások

Eltérő megközelítések a környezet fogalma

- **EU irányelv** (2014-es módosítás)

Marad a közvetett értelmezés, a tényezők köre bővül

- lakosság és emberi egészség
- biodiverzitás (fajok és élőhelyek)
- föld, talaj, víz, levegő, éghajlat
- anyagi javak, kulturális örökség, táj
- az előző tényezők közti kölcsönhatások

Értékelési szempont is bekerül

Az előző tényezőkre gyakorolt hatások magukban foglalják a nagyobb baleseteknek vagy katasztrófáknak való kitettségéből eredő várható hatásokat is.

Eltérő megközelítések a környezet fogalma

- **ENSZ EGB Espooi egyezmény (1991)**

Nincs közvetlen meghatározás, a környezetben előidézett hatásokat sorolja fel:

- az emberi egészségben és biztonságban,
- a növény- és állatvilágban,
- talajban, levegőben, vízben, éghajlatban, tájban,
- a történelmi emlékekben és más fizikai szerkezetekben

bekövetkező hatás

- az előző tényezők közti kölcsönhatások
- az előző tényezők következtében a kulturális örökségre, a társadalmi - gazdasági viszonyokra való hatás

Az 1985-ös EGK irányelven alapuló, de annál szélesebb meghatározás, ez majd visszahat az irányelv 2014-es módosítására

Eltérő megközelítések a környezet fogalma

- **Magyar környezetvédelmi törvény (1995)**

Explicit meghatározás van.

környezeti elemek

- föld, levegő, víz, élővilág
- épített környezet
- ezek összetevői

környezet

- környezeti elemek
- azok rendszerei, folyamatai, szerkezete

A környezetre való hatás meghatározása

A környezeti hatásvizsgálati kormányrendelet 2017-es új meghatározása a környezeti hatásvizsgálati eljárás miben létéről integrálja az előbbi értelmezéseket:

A környezeti hatásvizsgálati eljárás kiterjed a környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenységnek

a) az élővilágra, a biológiai sokféleségre, különös figyelemmel a védett természeti területekre és értékekre, valamint a Natura 2000 területekre,

b) a tájra,

c) a földre, a levegőre, a vízre,

A környezetre való hatás meghatározása

d) az éghajlatra,

e) az épített környezetre és a kulturális örökség elemeire,

f) a környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére gyakorolt hatásainak

az ügyek egyedi sajátosságainak figyelembe-vételével történő meghatározására, valamint a tevékenység ennek alapján történő engedélyezhetőségére.

KHV rendelet 6. § új (1) bekezdése

A környezetre való hatás meghatározása

Az eljárás kiterjed

- az előbb felsorolt hatások következtében érintett népesség egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében – különösen életminőségében, területhasználata feltételeiben – *várható változások értékelésére*
- az ipari baleseteknek és a természeti katasztrófáknak való kitettségéből eredő *várható hatások vizsgálatára*

KHV rendelet 6. § új (1a) és (1b) bekezdése

Fő nemzetközi jogszabályok

- **Környezeti hatásvizsgálati irányelv**

Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló irányelv

- 85/337/EGK (módosításai: 1997, 2003, 2009)

- 2011/92/EK (előzőek egybeszerkesztve, 2011)

- 2014/52/EU (a 2011-es irányelv módosítása)

- **Espooi egyezmény**

Az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló ENSZ EGB egyezmény

Kapcsolódó nemzetközi jog

A hatásvizsgálat szabályozását befolyásolja

- az Aarhusi egyezmény
- az Európai Bíróság ítéletei
- az Élőhelyvédelmi irányelv
- a Vízpolitika irányelv

A hatásvizsgálati szabályozás hatott

- a Környezeti vizsgálati irányelvre
- a Stratégiai környezeti vizsgálati jegyzőkönyvre

Fő hazai jogszabályok

- **Környezetvédelmi törvény**

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.)

- **Környezeti hatásvizsgálati rendelet**

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (KHV rendelet) *(együtt az EKH engedélyezéssel)*

- **Eljárási törvény**

2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (Ákr.)
hatályos 2018. január 1-jétől

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) – 2017. végéig

Kapcsolódó hazai jogszabályok

- **Hatósági hatásköri rendeletek**

járási kormányhivatalok hatáskörei, ahol megmaradt, a szakhatósági részvételé, valamint az ágazati engedélyezéseké

(71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről)

- **Natura 2000 területek szabályozása**

hatásbecslés beépülése a hatásvizsgálatba

- **Vízgyűjtő-gazdálkodás szabályai**

- **Környezetvédelmi, természetvédelmi szakterületi jogszabályok**

pl. hatásterület meghatározás

Eltérést megengedő jogszabályok

- **Kiemelt beruházásokról szóló törvény**

A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény

- **Építési törvény**

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30/B. §-a az összevont telepítési eljárásról

- **Építési kormányrendelet**

Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet VI. fejezete az összevont telepítési eljárásról, 25. pontja a telepítési hatásvizsgálati szakaszcól

- **A tömeges bevándorlást kezelő törvény**

Az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény 2. és 3. §-a a környezetvédelmi törvény módosításával kivételeket tesz lehetővé

Magyar megközelítés eljárási szempontok

A környezetre jelentős, illetve várhatóan jelentős mértékben hatást gyakorló tevékenység megkezdése előtt környezeti hatásvizsgálatot kell végezni. (Kvt. 68. § (1))

- Két egymásra épülő eljárás

- előkészítés (szelekció és/vagy tartalom meghatározás)
- részletes vizsgálat

A későbbi szabályozások az egyszakaszos, előkészítés nélküli eljárást is lehetővé teszik bizonyos esetekben. (2010 augusztusa óta pl. az eleve hatásvizsgálat-köteles tevékenységeknél általában nem szükséges az előkészítés, csak ha törvény külön előírja.)

- Az előkészítésnek két funkciója van

- a várható környezeti hatások jelentőségének eldöntése, a környezeti hatásvizsgálat szükségességének megállapítása
- a környezeti hatástanulmány tartalmának meghatározása

- Nyilvánosság bevonás és jogorvoslati jog mindkét eljárásban
- Részletes követelmények a benyújtandó dokumentációk tartalmára mindkét eljárásban

Magyar megközelítés eljárási szempontok

- Önálló engedélyezési eljárás az előkészítő szakasz (előzetes vizsgálat) és a részletes vizsgálat (környezeti hatásvizsgálat) is.
 - (Már csak a KHV eljárás engedélyezési eljárás.)
- A döntéshozó az önálló környezetvédelmi hatóság
 - (2015-ig a környezetvédelmi hatóság önálló volt, jelenleg környezetvédelmi hatásköre az illetékes járási hivatalnak van, számos más hatásköre mellett.)
- A környezetvédelmi (vagy ekh) engedély előfeltétel az építési/létesítési engedélyhez
- Környezetvédelmi hatáskörrel rendelkező hatóságok széles körű bevonása mindkét eljárásba
 - (Változás a kormányhivatali integráció miatt, a bevonandó hatóságok jelentős része egy hivatal részévé vált.)

Magyar megközelítés tartalmi szempontok

*A hatások feltárása az ok-okozati
összefüggéseken, a*

hatótényező → ***hatásfolyamat*** → ***hatás***
rendszer feltárásán alapul

- Hatótényező: a tevékenység
 - anyag- vagy energia kibocsátása a környezetbe (környezetterhelés)
 - környezeti elem felhasználása (környezet-igénybevétel)

Magyar megközelítés tartalmi szempontok

- Hatásfolyamat
 - térbeli kiterjedésének (hatásterület) és
 - időbeli lefolyásának meghatározása
- Hatás
 - a hatásfolyamatok miatt várható környezetállapot változás
 - a környezetállapot változása miatt várható egészségi, társadalmi-gazdasági következmények

Magyar megközelítés tartalmi szempontok

- A tevékenység teljes életciklusának figyelembe vétele
 - Telepítés (területfoglalás, építés,...)
 - Megvalósítás (működtetés,üzemelés, használat)
 - Felhagyás (megszüntetés)
- Nem „tervezett” események figyelembe vétele a teljes életciklusban
- Kapcsolódó tevékenységek meghatározása

Alkalmazás változások

- Az Európai Bíróság ítéleteiből és az Európai Bizottság gyakorlatából következően
 - Hatály szélesítés
 - Kapcsolódó műveletek körének kiszélesítése
 - Összetartozó tevékenységek meghatározása
- Gazdasági fejlődés segítése, bürokrácia csökkentése érdekében
 - Eljárás gyorsítás
 - Eljárás egyszerűsítés
 - Önálló környezet- és természetvédelmi hatóságok kormányhivatali integrációja
 - Konkuráló eljárások megjelenése, bővülése
- Kivételek megengedése nemzetvédelmi célok érdekében

A hatás jelentőségének eldöntése

Egy tevékenységre várható környezeti hatásainak jelentőségétől függően kell környezeti hatásvizsgálatot végezni.

- Vannak eleve hatásvizsgálat-köteles tevékenységek (KHV rendelet 1. melléklete)
- A KHV rendelet 3. mellékletében felsorolt tevékenységek a hatások jelentőségének eseti megállapítása alapján kötelezhetőek hatásvizsgálatra.

A döntés, a jelentőség megállapítása

- az előzetes vizsgálatban, vagy
- egyes kis volumenű tevékenységeknél más engedélyezési eljárásban történik.

Előzetes vizsgálat - folyamat

- **Kérelem és dokumentáció benyújtása**
- **Kérelem és dokumentáció közzététel**
Elektronikusan a járási hivatalnál
- **Szakhatóságok bevonása**
- **Közlemény** az eljárás megindításáról, a hatásterület vélelmezett határaitól, észrevételek kéréséről, dokumentáció eléréséről, ...
- **Közlemény közzététel**
 - Hivatali közzététel (hivatalban és honlapon)
 - Közlemény és/vagy iratok megküldése az önkormányzatoknak
 - Önkormányzati közzététel (közterület és helyben szokásos egyéb mód)
- **Iratokba való betekintés** az érintett nyilvánosságnak is

Előzetes vizsgálat - folyamat

- **Tárgyalás**

Hatóság döntésétől függően (ld. Ákr. 74. §)

- **Közmeghallgatás**

A Ket. szerinti előírás megszűnt, az Ákr. az ágazati előírásokra hagyja.

- **Szakkérdések, észrevételek vizsgálata**

- **Döntés**

- **Döntés közzététele**

A környezetvédelmi hatóság a határozatot közhírré teszi véglegessé válására való tekintet nélkül, közhírré tételre megküldi az érintett önkormányzatok jegyzőinek

- **Jogorvoslat**

Fellebbezés, közigazgatási per

Előzetes vizsgálat – tartalom

Előzetes vizsgálati dokumentáció

- Cél, közérdek
- Tevékenység változatok, alapadatok
- Összefüggés korábbi döntésekkel
- Nyomvonalas létesítmények továbbvezetése
- Hatótényezők előzetes becslése
- A környezetre várhatóan gyakorolt hatások előzetes becslése
- Vizek állapotromlását megelőző intézkedések
- Éghajlatváltozással összefüggő hatások
- Megalapozó információk

Előzetes vizsgálat – tartalom

A várható környezeti hatások előzetes becslése

A tevékenység teljes élelciklusában

- a hatótényezők milyen jellegű hatásfolyamatokat indíthatnak el
- új telepítésnél a terület állapota és funkciói miként változhatnak meg
- a hatásfolyamatok milyen területekre terjedhetnek ki
- az érintett területekről rendelkezésre álló környezeti állapot, területhasználati és demográfiai adatok, valamint a hatásfolyamatok jellegének ismeretében milyen és mennyire jelentős környezeti állapotváltozások léphetnek fel
- védett természeti területet, barlangot, valamint Natura 2000 területet érintő hatások, a terület kijelölésének alapjául szolgáló fajokra és élőhely-típusokra gyakorolt hatások alapján
- tájra gyakorolt hatás
- víztesteket, ivóvíz kivételi területeket érintő hatások

Előzetes vizsgálat – döntési szempontok

A hatások jelentőségének eldöntése

- A tevékenység, kapcsolódó műveletek és létesítmények jellemzői
- A telepítési hely és a hatásterületek érzékenysége
 - ❖ a táj érzékenysége (a jelenlegi terület- és tájhasználat, tájkép alapján)
 - ❖ az érintett természeti erőforrások relatív szűkössége, minősége, megújulási képessége, érintett víztest állapota
 - ❖ abszorpciós kapacitás
 - ❖ természeti veszélyforrásoknak való kitettség
 - ❖ közepes vagy magas érzékenységű vagy kitettségi értékű éghajlati tényezők
- A várható környezeti hatások jellemzői

Előzetes vizsgálat – döntés

- A KHV szükségességének eldöntése a várható környezeti hatások jelentősége alapján
 - jelentős környezeti hatás esetén:
 - a KHV előírása, a környezeti hatástanulmány (KHT) tartalmának meghatározása
 - ha nem várható jelentős hatás:
 - lezárul az eljárás, tájékoztatás más szükséges engedélyekről
- Változatok esetén a lehetségesek megjelölése
- Engedélyezést kizáró okok megállapítása
- Döntéshozó(k): területi környezetvédelmi hatóság (a környezetvédelmi hatáskörrel rendelkező illetékes járási hivatal) és a szakhatóság

Környezeti hatásvizsgálati eljárás

A várhatóan jelentős környezeti hatású tevékenységeknél szükséges:

- mindig kell a KHV rendelet 1. mellékletében felsoroltaknál
- az előzetes vizsgálatban vagy más eljárásban hozott döntéstől függően kell a KHV rendelet 3. mellékletben felsoroltaknál.

E tevékenységeknél a környezethasználat csak az eljárásban kapott környezetvédelmi engedély, illetve egységes környezethasználati engedély birtokában és az abban foglaltaknak megfelelően kezdhető meg, illetve folytatható.

Környezeti hatásvizsgálati eljárás folyamat

- **Kérelem és dokumentáció benyújtása**
- **Kérelem és dokumentáció közzététele**
 - Elektronikusan a járási hivatalnál
- **Szakhatóságok bevonása**
- **Közlemény** az eljárás megindításáról, (nemzetközi eljárásról), tájékoztatás módjáról észrevételek kéréséről, kérdésekről, dokumentáció eléréséről, (közmeghallgatásról)...
- **Közlemény közzététel**
 - Hivatali közzététel (honlapon)
 - Közlemény és/vagy iratok megküldése az önkormányzatoknak
 - Önkormányzati közzététel (közterület és helyben szokásos egyéb mód)
- **Iratokba, más lényeges környezeti információba való betekintés** az érintett nyilvánosságnak is

Környezeti hatásvizsgálati eljárás folyamat

- *Tárgyalás a hatóság döntésétől függően*
- **Tájékoztatás a közmeghallgatásról**
 - értesítés
 - hivatali közhírré tétel és közhírré tételre megküldés az önkormányzatoknak (jegyzőknek)
 - önkormányzati közzététel
- **Közmeghallgatás**
- **Közmeghallgatás dokumentálása, elektronikus hozzáférés biztosítása**
(hang- vagy képfelvétel, vagy írott változat)

Környezeti hatásvizsgálati eljárás folyamat

- **Szakkérdések, észrevételek vizsgálata**
- **Döntés**

Határozattal

- környezetvédelmi engedély kiadása, vagy
- kérelem elutasítása

(Általános okok: környezeti elem veszélyeztetése, károsítása, a Nemzeti Környezetvédelmi Programban meghatározott környezeti célállapotok elérésének, nemzetközi szerződésben vállalt környezet- vagy természetvédelmi kötelezettség teljesítésének akadályozása)

Környezeti hatásvizsgálati eljárás folyamat

- **Indoklás**
részletes tartalmi előírások
- **Döntés közzététele** mint az előzetesnél
- **Döntéshozó(k)**
területi környezetvédelmi hatóság és a szakhatóság
- **Jogorvoslat**
fellebbezés, közigazgatási per

Környezeti hatástanulmány

- **A KHT tartalma**

- általános előírások – a KHV rendelet 6. és 7. mellélete,
- a környezetvédelmi hatóság előzetes vizsgálatban hozott határozata, vagy az előzetes konzultációban adott véleménye

alapján

- **A KHT meghatározott szakterületi részeinek elkészítéséhez szakértői jogosultság kell**

Környezeti hatástanulmány

Alapadatok (veszélyes üzemek közelsége, katasztrófáknak való kitettség is)

Hatótényezők, hatásfolyamatok, hatásterületek

- a hatótényezők leírása
- a kiváltott hatásfolyamatok elemzése környezeti elemenként és környezeti rendszerként is, a közvetetten érvényesülő hatásfolyamatok feltárása
- új telepítés esetén a telepítés hely jelenlegi állapotának ismertetése, különösen:
 - a természeti és épített környezet értékei,
 - a tájkép és a tájhasználat bemutatása,
 - a terület környezet-, természet- és tájvédelmi funkciói
- éghajlatvédelmi szempontok

Környezeti hatástanulmány

A várható környezeti hatások becslése és értékelése

- a hatás erőssége, tartóssága, visszafordíthatósága, térbeli kiterjedése és időbeli eloszlása, kedvező vagy kedvezőtlen mivolta,
- a hatás hozzáadódhat-e más tevékenységek hatásaihoz
- az érintett környezeti elem vagy rendszer védettsége, környezet-, természet- vagy tájvédelmi funkcióinak megváltozása
- a település karakter (településkép, településszerkezet) megváltozása
- tájkép, tájhasználat, tájszerkezet megváltozása
- a veszélyeztetett vagy várhatóan károsodó, megsemmisülő természeti és épített környezet értékeinek, tájlemeinek ritkasága, pótolhatósága

Környezeti hatástanulmány

A várható környezeti hatások becslése és értékelése

- a veszélyeztetett vagy várhatóan károsodó, megsemmisülő természeti erőforrások pótolhatósága
- vizek állapotában való változás, környezeti célkitűzések ütemezése
- a környezetkárosodás elkerülése, mérséklése
- költség-haszon elemzés alapján legjobb környezeti megoldás (vízbe való beavatkozásnál)
- üvegházhatású gázok kibocsátása vagy elnyelése megkötése, alkalmazkodási intézkedések
- környezetegészségügyi hatások
- baleset, üzemzavar kockázata, balesetnek, természeti katasztrófának való kitettség hatása

Eljárás országhatáron átterjedő környezeti hatásoknál

Várhatóan országhatáron átterjedő jelentős környezeti hatású tevékenységnél az Espooi egyezmény alkalmazása a KHV rendelet sajátos rendelkezéseivel együtt

- ha a tevékenység az egyezmény 1. függelékében szerepel és a hatásviselő ország részes fele az egyezménynek,
- az Európai Gazdasági Térség (EGT) tagállamai esetén nemcsak az egyezmény 1. függelékében, hanem a KHV rendelet 1. és 3. mellékletében felsorolt más tevékenységnél is

Alkalmazás akkor is, ha ezt egy EGT tagállam kéri, függetlenül attól, hogy a határon túli hatások bekövetkezését és jelentőségét a tevékenység helye szerinti ország hogyan ítéli meg.

Eljárás országhatáron átterjedő környezeti hatásoknál

- **Kibocsátó félként**

Jelentős hatás feltételezésekor a környezetvédelmi hatóság tájékoztatja a környezetvédelemért felelős minisztériumot. A minisztérium értesíti a hatásviselő felet és szervezi az egyezmény szerinti eljárást.

- **Hatásviselő félként**

A kibocsátó féltől kapott értesítés, vagy hazai kezdeményezés alapján a minisztérium szervezi az egyezmény szerinti eljárást.

Környezeti hatásvizsgálati eljárás kapcsolódás az egységes környezethasználati engedélyezéshez

A KHV rendelet 1. vagy 3. mellékletébe és 2. mellékletébe egyaránt tartozó tevékenységek az egységes környezethasználati engedélyezésbe is tartoznak, végzésükhöz egységes környezethasználati engedély kell.

Környezeti hatásvizsgálati kötelezettség esetén lehetséges eljárások

- **Két önálló eljárás**

Ha a környezethasználó nem kéri a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás összevonását, akkor önállóan kerül sor a két eljárás lefolytatására.

- **Összevont eljárás**

A környezethasználó kérésére a két eljárást összevonják

- Egy dokumentáció benyújtása
- Együtt történik a környezeti hatásvizsgálat és az egységes környezethasználati engedélyezés, közös szabályok alapján
- egységes környezethasználati engedélyről döntenek

Jogkövetkezmények

A környezetvédelmi hatóság

- a környezetre gyakorolt hatás jelentőségétől függően az előzetes vizsgálat vagy környezetvédelmi engedély nélkül megkezdett tevékenységet korlátozhatja, felfüggesztheti, megtilthatja, valamint bírságot vet ki.
- az engedély előírásaitól eltérően folytatott tevékenységnél bírságot vet ki, kötelez a feltételek betartására, intézkedési terv készítésére, vagy környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzésére.
- környezetveszélyeztetés vagy -szennyezés esetén a tevékenységet korlátozhatja, felfüggesztheti, megtilthatja, a határozatban foglaltak be nem tartásakor az engedélyt visszavonhatja, és bírságot vet ki

További információk

- A KHV irányelvről
<http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>
- Az Espooi egyezményről
<http://www.unece.org/env/eia/welcome.html>
- Az Espooi egyezmény szerinti magyar eljárásokról
<http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/hirek/nemzetkozi-kornyezetvedelmi-hatasvizsgalati-eljarasok>
- A Natura 2000 területekre való hatások vizsgálatának módszertani útmutatója
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm#art6

További információk

- A biológiai sokféleségre való hatás figyelembe vételéről útmutató

[UNEP/CBD/COP/8/27/Add.2](#)

- Konkrét esetek elemzése a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának beszámolóiban

<http://beszamolo.jno.hu/>

<http://beszamolo2010.jno.hu/>

<http://beszamolo2011.jno.hu/>

- Konkrét esetek elemzése az alapvető jogok biztosának beszámolóiban

<http://www.ajbh.hu/eves-beszamolok>